

Gyógyszerészet

A MAGYAR GYÓGYSZERÉSZETI TÁRSASÁG LAPJA

Felelős szerkesztő: DR. LÁNG BÉLA

Szerkesztők:

DR. BENKŐ GYÖRGY, DR. BRANTNER ANTAL, DR. KOVÁCS LÁSZLÓ és DR. VINCZE ZOLTÁN

23. évfolyam

Technikai szerkesztő: LÁNG MIKLÓS

1979. március

3. SZÁM

NOVÁK ISTVÁN

1906—1978

1978. december 19-én kísértük utolsó útjára *dr. Novák István nyug. egyetemi tanárt*. Utolsó alkalommal búcsúztak tőle szerettei, barátai, munkatársai és tanítványai a hosszú, munkában és eredményekben gazdag életút végén. Élete a gyógyszerészet, a felsőfokú képzés, és szorosabban vett szakmája: a farmakognózia érdekében végzett munkálkodással telt. A gyógyszerészet számos területén működött, életútja fordulatokban gazdag, megoldandó problémákkal tűzdelt volt.

Novák István 1906-ban született Nagyenyeden, gyógyszerész családból. Az apai örökség hatására ezt a hivatást választotta. Egyetemi tanulmányait a Szegedi Tudományegyetemen végezte, itt nyert gyógyszerészi oklevelet 1928-ban. Már 1927-től 1930-ig az egyetemi Gyógyszerészeti Intézet és Egyetemi Gyógyszertár gyakornoka, ill. tanársegéde; 1930-ban gyógyszerészdoktori oklevelet nyer. 1931-től 1937-ig a Richter Gedeon Vegyészeti Gyárban osztályvezető, s ez a gyári korszak fontos, új ismeretek és szemlélet forrása lesz későbbi munkájában. Részt vesz az üzemi méretű gyógyszerkészítés fellendülő periódusának számos eseményé-

ben Kutatási, majd termelési szinten foglalkozik egy sor organoterápiás készítmény előállításával, s ezek a munkák tovább erősítik a természetes eredetű gyógyanyagok iránti érdeklődését. De fontos volt ez az időszak számára azért is, mert a gyakorlati élet, a termelő munka közelségét jelentette.

1937-től 1953-ig a szegedi egyetemi Gyógyszerészeti Intézet és Egyetemi Gyógyszertár fővegyésze, s e munkakör ellátása mellett a gyógyszerész-gyakornoki tanfolyam hallgatóival, gyógyszerész-doktoranduszokkal és az egyetemi hallgatókkal is foglalkozik. A II. Világháború nehéz éveiben is folytatja tudományos munkáját és 1944-ben egyetemi magántanári képesítést szerez. Sokrétű oktató munkája kiterjed a gyógyszerellenőrzésre, a gyógyszerészet történetére, a gyógyszerészetre vonatkozó jogszabályok ismertetésére, és mindenekelőtt a gyógynövény- és drogismeretre. 1945-től 1953-ig az Egyetem Gyógyszerismereti Intézetének (később Gyógynövény- és Drogismereti Intézet) mb. vezetője, majd 1953-tól 1977-ben bekövetkezett nyugdíjazásáig tanszékvezető professzora.

Több mint negyed századon át foglalkozott a farmakognóziával mint oktató és kutató. Erről a területről származik több mint másfélszáz tudományos közleményének és egyetemi jegyzeteinek nagy része, és *Halmai* professzorral közösen írt tankönyve is. Az oktatómunkában a gyakorlati élet követelményeit szem előtt tartva igyekezett követni a gyors fejlődést, korszerűsíteni, áttekinthetővé tenni a szükséges ismeretanyagot. A farmakognózia lényegét a hatóanyag-kutatásban, új növényi eredetű hatóanyagok keresésében, leírásában látta. Vizsgálatainak tárgyául hivatalos, vagy népies orvoslásban alkalmazott, de kémiaiilag nem eléggé tisztázott gyógynövényeket választott. Kereste-kutatta azok még le nem írt hatóanyagait, az észlelt hatások hordozóit. Hamar felismerte, hogy a korszerű növénykémiai kutatás eredményességét szervezett együttműködések jelentősen fokozhatják. Bel- és külföldi intézetekkel létesített eredményes kutatási kapcsolatokat. A Magyar—Szovjet Technikai-Műszaki Együttműködési Bizottság az együttműködés fejlesztéséért és az elért eredményekért a vezetése alatt álló Intézetet díszoklevéllel és emlékéremmel tüntette ki.

Sokrétű volt *Novák* professzor közéleti-társadalmi tevékenysége, irányító, szervező munkája is. 1953-tól 1956-ig a Szegedi Orvostudományi Egyetem dékánhelyettese, az 1960—61. tanévben rektorhelyettese, majd 1961-től 1967-ig a Gyógyszerésztudományi Kar dékánja. Fáradhatatlanul munkálkodott az egyetemi képzés feltételeinek javításán, erőink koncentráálásán. Ebben az időben aktív közreműködésével sikerült a gyógyszerész-képzéssel foglalkozó négy intézetet önálló épületben elhelyezni és szervezetileg önállósítani; az új Karnak évekig ő volt irányítója, dékánja.

Egész sor szakmai testületnek volt tagja és tisztségviselője. Tudományos munkásságának elismeréseként a hazai szakmai társaságokon kívül tagjai sorába választotta a Gesellschaft für Arzneipflanzenforschung, az American Society of Pharmacognosy és tagja volt a Fédération Internationale Pharmaceutique-nek is. Tagja volt továbbá a Gyógyszerkönyv Szerkesztő Bizottságának, Kémiai Tudományok Osztálya természetes anyagokkal foglalkozó két albizottságának, az Alkaloid-Kémiai és a Flavonoid Albizottságnak. Tagja, ill. elnöke az MGYT Gyógynövény Szakosztály és a Gyógyszerkutató Szakosztály vezetőségének.

Novák professzor fáradhatatlan, lelkes munkáját számos alkalommal kísérte hivatalos elismerés. 1962-ben „Kiváló gyógyszerész” címmel, 1966-ban a „Munka Érdemrend” arany fokozatával tüntették ki.

Novák István halálával a magyar gyógyszerészet és a farmakognózia erejét soha nem kímélő munkását veszítette el, aki a gondosan, jól végzett munka fontosságát, a gyógyszerész szakmai, emberi felelősségét hirdette és példázta egy egész generáció számára. Emlékét kegyelettel megőrizzük.

Dr. Szendrei Kálmán

*

Dr. Novák István professzortól, a kiváló kutatótól, oktatótól volt tanártársai, a Szegedi Orvostudományi Egyetem és annak Gyógyszerésztudományi Kara nevében *dr. Kedvessy György* professzor, dékán, az Egyetem Gyógynövény- és Drogismereti Intézete, és *Novák* professzor, volt munkatársai nevében *dr. Szendrei Kálmán* professzor vett utolsó búcsút és helyezte el a kegyelet virágait.